

CASTELLTALLAT PEL SOLELL

Des de Fonollosa pel Sadernà amb retorn pel collet de cal Saperes i Camps

Distància	17,7 km
Desnivell acumulat	451 m
Nivell de dificultat	Fàcil
Data	21 de març de 2021
Cartografia	Serra de Castelltallat (1:25000). Monteditorial. Itinerari 8.
Recursos consultats	Mapes del Patrimoni Cultural (Diputació de Barcelona) https://patrimonicultural.diba.cat/ Data de consulta 25/03/2021
	Molins Roca, Ernest. «Camps, les cases i la història» Zenobita edicions, 2018.
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/castelltallat-pel-solell-68920150

Sant Jeroni, el Cogulló de cal Torre i Castelltallat són les millors talaies del Bages. Si el dia acompanya, la vista des de Castelltallat és superba. Aquest és un itinerari pel solell de la serra. Transita –llevat de dos curts corriols– per pistes i camins rurals amb alguns trams enquitranats.

Accés

A fonollosa s'hi accedeix per la BV-3008. La millor opció és a partir de la sortida 114 de l'Eix Transversal (C-25). Podem deixar el vehicle al capdamunt del carrer Major on hi ha un espai reservat per fer-ho.

Fonollosa (524m)

La primera menció que del nucli de Fonollosa és de l'any 1029, quan el vescomte de Cardona fa donació a Santa Cecília de Montserrat d'unes terres al terme del castell de Montedon (Castelltallat), situades als llocs de Camps i Fonollosa. És cap de municipi que inclou els antics termes de Camps, Fals i Fonollosa.

Sortim del poble en direcció nord passant per la zona industrial. A l'alçada de cal Beló deixem el camí que s'adreça a Camps (per on retornarem) i també el quitrà.

Els Espatlats (590m)

Una llegenda conta que, en tornant de missa, un home i una dona van adonar-se que casa seva no hi era. Per un moviment estrany, havia quedat a soterrada. Però el gall continuava cantant bo i soterrat. I d'aquí ve el nom del lloc.

Aquí deixem a l'esquerra un altre camí paral·lel que també ens menaria a Castelltallat i prenem el del Sadernà.

Camí del Sadernà (584m)

Entrem en terme de Castelltallat (Sant Mateu de Bages). Pugem en pendent constant entre fort i moderat. Passem per les ruïnes de cal Panxeta. Després d'una barraca trobem un tram més planer fins el repetjó previ al mas de Soldevila.

La vegetació de l'entorn és bàsicament de matolls amb arbrat espars degut a l'incendi de 1998, originat a Aguilar de Segarra i que va afectar aquest el sector occidental de la serra.

Soldevila i el Solell (833m)

Soldevila era un dels grans masos de Castelltallat. Ja existia el 1500. En un capbreu del s. XVII consta unit als masos de Biosca i Vehí. El Solell era la masoveria del mas i probablement fou construïda a primeries del segle passat. El conjunt està completament restaurat respectant els elements originals.

Creu del Ros (855m)

Creu de terme a la cruïlla entre el camí ral que travessa transversalment la serra i el que ho fa de sud a nord. Al costat hi ha la Casa Nova, un modest edifici alçat entre tots els veïns del 1915 al 1920 en terreny cedit per l'amo de Soldevila. Durant molts anys va acollir l'escola, la botiga i el cafè. Tradicionalment ha sigut el punt de trobada de la gent de la rodalia. El 2009 s'hi va construir al costat el Casal de Castelltallat.

Per un corriol i fort pendent –que podem esquivar pel camí enquitranat que hi mena– atenyem el turó del castell.

Observatori i castell de Castelltallat (910m)

Arran de la construcció de l'observatori astronòmic es van dur a terme excavacions que van permetre recuperar diversos elements d'aquest castell, que durant segles havien quedat reduïts a un munt de pedres. També s'hi va poder documentar un assentament ibèric d'entre els ss. IV i III aC.

El castell es troba documentat d'ençà l'any 937 amb la denominació de «*castro Montedono*», tot i que els testimonis arqueològics permeten afirmar que el seu origen és anterior, com a mínim de finals del s. IX. A finals del s. X ja apareix la amb denominació actual «*castrodon, qui dicitur Castro tallato*». Era un castell termenat sota el domini feudal de la casa vescomtal de Cardona.

Església de Sant Miquel de Castelltallat (893m)

Alçada al costat del castell, és documentada d'ençà el 1031 i el 1154 ja consta com a parròquia, funció que perdura actualment. De l'església originària no se'n conserva cap element i fou modificada i ampliada entre els ss. XV i XIX. Són notables els retaules major dedicat a Sant Miquel Arcàngel, el del Roser i el del Sant Crist.

Al costat de l'església hi ha la rectoria, un gran casal de tres plantes que tradicionalment havia funcionat com una rica casa pairal: disposava d'estables, celler, tines i altres elements comuns a tota bona pairalia. Tenia les seves terres i horts, com ara el Viver o la Font del Rector. El casal ha estat restaurat per la Diputació, i ara és llogat com a segona residència.

Retornem a la Creu on prenem un corriol poc definit, senyalitzat per una fita pel que baixem al camí del Solà del Casalot, seguint el GR 3, que no deixarem fins a Camps. Encetem un tram de més de tres quilòmetres sense pràcticament desnivell però sovintejats alts i baixos per l'orografia, fins al Collet de cal Saperes, passant pels masos de cal Morera i de la Vila.

Al coll comencem a davallar cap a Camps passant pel costat de la caseta de cal Saperes i el Casalot.

Camps (585m)

Format pel petit nucli rural alçat al bell mig del pla, a redós de l'església de Santa Maria, i diversos masos i cases disseminats. Antigament era conegut com a «Cans». N'hi ha testimoni escrit d'ençà el 950, quan el comte Borrell II donà al monestir de Santa Cecília de Montserrat un alou situat al Castell de Montedon (Castelltallat), anomenat «Cancis», amb les esglésies de Santa Maria, Sant Pere i Sant Mamet. Però la presència humana a la zona és molt anterior com ho demostra la troballa d'una moneda ibera a la Vall del Puig. I la necròpolis de la plaça de la Creu, on es varen identificar enterraments paleocristians, tombes antropomòrfiques i tombes de lloses de l'alta edat mitjana. Els arqueòlegs li atorguen una datació a partir del s. V. A més de les «tombes de Camps» un conjunt de tres tombes excavades a la pedra al costat d'un antic camí ramader que pujava a Castelltallat.

El terme estava repartit entre dues senyories: el monestir de Santa Cecília de Montserrat (posteriorment de Santa Maria) per donació dels comtes de Barcelona. I la Pabordia de Caselles, pels senyors de Fals.

L'església de Santa Maria és d'origen romànic però de l'edifici antic solament se'n conserva la socolada de l'absis. L'any 1138 adquirí la categoria de parròquia. Són

d'interès les làpides sepulcral·s situades davant el soler de la portalada, de datació imprecisa entorn el s. XIII.

Deixem el GR i retornem a Fonollosa pel camí pavimentat que hi mena en poc més de quatre quilòmetres, per entremig de diversos masos. Pel camí podem visitar la tomba de les Feixes (que nosaltres no aconseguirem localitzar malgrat disposar de les coordenades) i la gran barraca de cal Bisbe.